

Д. В. Бойчук

orcid.org/0009-0006-7001-7256

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри публічного права

факультету права та міжнародних відносин

Київського столичного університету імені Бориса Грінченка

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ДЕМОКРАТИЧНОМУ СУСПІЛЬСТВІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Постановка проблеми. З моменту проголошення Україною незалежності та конституційного закріплення її статусу як суверенної, демократичної, соціальної та правової держави, питання становлення та розвитку ефективного громадянського суспільства набуває критично важливого значення для забезпечення прогресу у відповідності до європейських та світових демократичних стандартів. Успішний досвід розвинених країн демонструє, що міцне та дієве громадянське суспільство, з розвинутою системою суспільних інститутів, є невід'ємною передумовою для формування повноцінної демократії та консолідації нації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний обсяг наукових праць вітчизняних дослідників присвячено вивченню питань, пов'язаних з розвитком громадських організацій в Україні, зокрема аналізу проблем їх функціонування, ролі у розбудові демократичного суспільства та їх впливу на державні процеси.

Теоретико-методологічні та емпіричні дослідження діяльності громадських організацій знайшли відображення у роботах таких науковців, як В. Балабін, О. Клименко, С. Левченко, О. Михайловська, В. Новохацький, В. Нанівська, О. Стегній, О. Тарасов, та інші. Особливої уваги серед сучасних досліджень заслуговують роботи Л. Газуди, В. Пащенко, Є. Пожидаєва, С. Круглик, Ю. Мосейко, В. Слюсаренко та ін., в яких автори зосереджуються на дослідженні впливу громадських організацій на формування демократичного суспільства та їхньої ролі в процесах утвердження демократичних принципів.

Метою статті є комплексний аналіз діяльності громадських організацій в Україні, спрямованого на визначення їхньої ролі та впливу на процес розбудови демократичного суспільства в умовах війни.

Виклад основного матеріалу. В українському правовому полі найбільш поширеним та усталеним є термін «громадська організація», який закріплений у Законі України «Про об'єднання громадян». Відповідно до цього законодавчого акту, громадська організація визначається як добровільне об'єднання громадян, створене з метою задоволення та захисту їхніх законних соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних, спортивних та інших спільних інтересів (Закон України «Про об'єднання громадян», 2012).

З наведеного визначення випливає, що громадяни України мають невід'ємне право на об'єднання в громадські організації для реалізації та захисту своїх прав і свобод, а також для задоволення політичних, економічних, культурних та інших інтересів. Це право є фундаментальним елементом прав людини і громадянина, що гарантується Загальною декларацією прав людини, Конституцією України та іншими законами України, забезпечуючи можливість активної участі громадян у суспільному житті та розбудові демократичної держави.

Як зауважує Ю. Мосейко, громадські організації є невід'ємним елементом будь-якого демократичного суспільства, виступаючи важливим інструментом реалізації громадянських прав та свобод. Як добровільні об'єднання громадян, вони створюються з метою вирішення актуальних суспільних проблем, представництва та захисту спільних інтересів різних соціальних груп (Мосейко, 2019, с. 5).

Наявність розгалуженої мережі громадських організацій є важливим індикатором рівня розвитку громадянського суспільства в державі. В Україні спостерігаються позитивні тенден-

ції у цій сфері, зокрема, стійка динаміка кількісного зростання громадських організацій й на сьогоднішній день в нашій країні сформована широка мережа таких організацій, що охоплює всі регіони країни (Державна служба статистики України, 2023).

За даними Державної служби статистики України, станом на 1 січня 2023 року в Україні було зареєстровано 99 556 громадських організацій, 28 757 професійних спілок, 27 091 релігійна організація, 26 846 благодійних організацій, 2 212 асоціацій громадських об'єднань, 1 762 органи самоорганізації населення та 318 творчих спілок.

За результатами соціологічного дослідження «Громадянське суспільство України в умовах війни – 2022» ІСАР «Єднання», у 2022 році створено 6 367 нових благодійних організацій задля реагування на нагальні виклики війни. Для порівняння – у 2021 році створено 830 благодійних організацій (ГО «Детектор Медіа», 2023).

В аналітичній доповіді «Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2023–2024 роках» зауважується, що громадські організації продемонстрували надзвичайну здатність до адаптації та оперативної мобілізації, взявши на себе критичну роль у підтримці обороноздатності країни та забезпеченні життєдіяльності населення. У перші місяці війни, коли державні механізми ще не були повністю адаптовані до надзвичайних обставин, саме громадські організації стали важливим елементом забезпечення стійкості як на лінії фронту, так і в тилу. Вони оперативно організовували збір та доставку гуманітарної допомоги, надавали підтримку внутрішньо переміщеним особам, а також координували зусилля волонтерів (Аналітична доповідь, 2024, с. 12).

Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021–2026 роки, разом із розробленими планами її реалізації, є ключовим елементом державної політики, спрямованим на підтримку інститутів громадянського суспільства та посилення демократичних процесів у країні. Ця стратегія визначає стратегічні цілі та пріоритетні напрями діяльності держави у сфері розвитку громадянського суспільства, а також передбачає комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для його ефективного функціонування (Національна стратегія, 2021).

У 2023 році в Україні відзначалося загальне зниження рівня довіри до соціальних та політичних інститутів, що, в свою чергу, підкреслило важливість та ефективність діяльності громадських організацій в очах українців. Результати опитувань свідчать, що половина громадян вважає громадські організації більш ефективними у вирішенні соціальних проблем, ніж урядові та бізнесові структури. Це відображає зростаюче усвідомлення ролі громадянського суспільства як ключового актора у вирішенні нагальних проблем та підтримці стабільності в умовах кризи (Соціологічне опитування, 2023).

Окрім того, спостерігаються зміни у векторі активності організацій громадянського суспільства щодо задоволення потреб різних цільових аудиторій, впровадження ініціатив, соціально-гуманітарних проєктів. Ці зміни, ймовірно, відображають адаптацію організацій громадянського суспільства до еволюціонуючих потреб суспільства, спричинених тривалою війною та її наслідками.

Зокрема, було зафіксовано зменшення кількості інституцій, що надають допомогу тим, хто постраждав від російської збройної агресії, на 11% (з 43% у 2022 році до 32% у 2023 році). Це може свідчити про:

1. Зміну пріоритетів у зв'язку зі стабілізацією ситуації. Можливо, після першого року повномасштабної війни, коли основний акцент робився на наданні екстреної допомоги, ситуація дещо стабілізувалася, що дозволило організаціям громадянського суспільства переключитися на інші важливі напрями діяльності.

2. Перерозподіл функцій між організаціями громадянського суспільства та державними структурами. З налагодженням роботи державних механізмів, частина функцій з надання допомоги постраждалим від війни могла перейти до державних органів, що дозволило організаціям громадянського суспільства зосередитися на інших аспектах, таких як довгострокова підтримка та відновлення.

3. Вигорання та перевантаження організацій. Тривала робота в умовах кризи може призводити до вигорання та перевантаження організацій, що може змусити їх скорочувати масштаби діяльності у певних напрямках.

Водночас, зростає роль організацій громадянського суспільства у сфері міжнародної адвокації. Близько 10% громадських організацій, благодійних фондів та волонтерських ініціатив активно займаються міжнародною адвокацією, що свідчить про їхнє прагнення впливати на міжнародну політику та привертати увагу світової спільноти до проблем України (Соціологічне опитування, 2023).

На думку Л. Тягнирядно, за останній рік майже у чверті (23%) неурядових інституцій змінилися пріоритети щодо сфер діяльності, проте значна більшість (77%) громадських організацій продовжили роботу за означеними раніше напрямками. Це підкреслює здатність організацій громадянського суспільства до адаптації та їхню відданість місії підтримки українського суспільства в умовах війни (Тягнирядно, 2024).

Аналіз діяльності організацій громадянського суспільства у 2023 році демонструє позитивну тенденцію до розширення їхньої участі у різних сферах, що свідчить про зростаючу роль громадянського суспільства у вирішенні нагальних соціальних проблем.

Зокрема, дослідження показали значне збільшення залученості організацій громадянського суспільства у таких сферах:

1. Робота з підлітками та молоддю. Зростання на 29% відображає збільшення уваги до потреб молодого покоління, їхньої підтримки та розвитку, що є надзвичайно важливим в умовах війни та післявоєнного відновлення. Це може включати програми з психологічної підтримки, освітні ініціативи, проєкти з розвитку лідерських якостей та залучення молоді до активної участі у суспільному житті.

2. Допомога вразливим верствам населення та людям з особливими потребами. Зростання на 14% свідчить про збільшення зусиль, спрямованих на підтримку тих, хто найбільше постраждав від війни та потребує особливої уваги. Це може включати надання гуманітарної допомоги, психологічної підтримки, медичних послуг, а також підтримку у соціальній адаптації та інтеграції.

3. Надання послуг у системі охорони здоров'я. Зростання на 7% відображає збільшення участі організацій громадянського суспільства у підтримці системи охорони здоров'я, яка зазнала значного навантаження внаслідок війни. Це може включати надання медичної допомоги, забезпечення ліками та обладнанням, психологічну підтримку медичних працівників, а також впровадження програм профілактики та реабілітації (Тягнирядно, 2024).

Як вказує М. Баранівська, спостерігається зростання кількості зареєстрованих неприбуткових організацій. Станом на грудень 2023 року в Україні було зареєстровано 208 385 неприбуткових організацій, майже 10% з яких – благодійні фонди, а 27,6% – різні громадські об'єднання. У Реєстрі волонтерів України було зареєстровано майже 7 тисяч осіб (Баранівська, 2023).

Отже, результати досліджень та статистичні дані свідчать про зростаючу роль громадянського суспільства в Україні. Громадські організації відіграють важливу роль у вирішенні соціальних проблем, підтримці вразливих груп населення, сприянні розвитку молоді та допомозі у відновленні країни після війни. Підтримка та розвиток громадянського суспільства є важливим фактором для зміцнення демократії та забезпечення сталого розвитку України.

Варто зазначити, що на формування правової бази діяльності громадських організацій значний вплив має процес євроінтеграції України, що є визначальною рисою сьогодення. Євроінтеграційні зобов'язання України передбачають гармонізацію законодавства з європейськими стандартами, зокрема у сфері демократії участі та залучення громадян до прийняття рішень.

Так, згідно з Планом Ukraine Facility, в рамках реформи «Посилення інструментів залучення громадян до процесів прийняття рішень на місцевому рівні», були прийняті наступні законопроекти:

1. Законопроект № 7283 від 13 квітня 2022 року «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законодавчих актів України щодо народовладдя на рівні місцевого самоврядування». Цей закон спрямований на розширення прав та можливостей громадян у процесі прийняття рішень на місцевому рівні, посилення місцевої демократії та забезпечення більшої підзвітності органів місцевого самоврядування перед громадою.

2. Законопроект № 4254 від 23 жовтня 2020 року «Про публічні консультації». Цей закон регулює порядок проведення публічних консультацій з громадськістю при прийнятті рішень органами державної влади та місцевого самоврядування, забезпечуючи прозорість та врахування думки громадян.

3. Крім того, на черзі ухвалення перебуває законопроект № 4298 від 30 жовтня 2020 року «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» та деяких інших законодавчих актів України щодо реформування територіальної організації виконавчої влади в Україні». Цей законопроект спрямований на реформування територіальної організації виконавчої влади, децентралізацію повноважень та посилення ролі органів місцевого самоврядування.

Ухвалення цих законопроектів сприятиме створенню більш сприятливого правового середовища для діяльності громадських організацій, розширенню їхніх можливостей впливу на прийняття рішень на місцевому рівні, а також посиленню демократичних процесів в Україні. Реалізація норм цих законів забезпечить більш ефективну участь громадянського суспільства у формуванні державної політики та сприятиме реалізації принципів народовладдя (Аналітична доповідь, 2024, с. 23).

У середньостроковій перспективі перед організаціями громадянського суспільства постає одне з найважливіших завдань – активна участь у реалізації заходів Плану Ukraine Facility, який є ключовим інструментом підтримки економічного розвитку та відновлення України на шляху до членства в Європейському Союзі. Цей план, розроблений за підтримки міжнародних партнерів, передбачає значні фінансові ресурси для відновлення інфраструктури, підтримки економіки та проведення реформ в Україні.

Важливо підкреслити, що міжнародні партнери висувають досить високі вимоги до громадських організацій щодо їхньої здатності ефективно використовувати надані законодавством повноваження, зокрема у сфері громадського контролю та участі у прийнятті управлінських рішень. Це означає, що громадські організації повинні не лише володіти знаннями та навичками для проведення аналізу політики, моніторингу діяльності органів влади та захисту прав громадян, а й бути здатними ефективно комунікувати з владою та громадськістю, представляти інтереси різних соціальних груп та сприяти досягненню консенсусу (Аналітична доповідь, 2024, с. 11).

Згідно з Планом Ukraine Facility, розробка планових документів та реалізація проєктів відновлення України має відбуватися за активного залучення та консультацій з громадянським суспільством. Обов'язковою умовою є дотримання принципів прозорості та підзвітності при використанні коштів, виділених на відновлення. З метою забезпечення прозорого та демократичного процесу відновлення країни Планом передбачено запуск модуля eDem екосистеми DREAM. Відповідно до рекомендацій Ради Європи, цей модуль розроблений з урахуванням чотирьох рівнів громадської участі та міститиме інструменти для повідомлення про події, інтерактивне подання інформації та проведення публічних презентацій ідей проєктів, що сприятиме активізації залучення громадян. Також передбачається подання пропозицій, що дозволить громадським організаціям вносити свої ідеї, підвищуючи якість проєктів відновлення (Аналітична доповідь, 2024, с. 25).

Особлива увага приділяється підготовці законопроектів «Про основні засади житлової політики» та «Про засади відновлення України», які мають визначити правові засади механізмів громадської участі у сфері будівництва та повоєнного відновлення країни на всіх етапах: від створення проєктів до їх впровадження та звітування. Важливо, щоб у цих законопроектах участь громадського сектору була виписана не на декларативному рівні, а чітко визначені конкретні механізми та інструменти залучення громадськості до процесу прийняття рішень. Від участі громадського сектору у процесах відновлення багато в чому залежить довіра міжнародних партнерів, а також і надання необхідного фінансування на відновлення України. Отже, участь громадських організацій у реалізації Плану Ukraine Facility стане серйозним іспитом для інститутів громадянського суспільства щодо їхньої спроможності впливу на державну політику (Аналітична доповідь, 2024, с. 26).

Для повноцінної реалізації потенціалу, закладеного у новому законодавстві, організаціям громадянського суспільства необхідно активно розвивати відповідні навички та поглиблю-

вати спеціальні знання, щоб ефективно використовувати затверджені законом інструменти громадської участі та здійснювати кваліфікований вплив на діяльність органів місцевого самоврядування. Потребується активний зустрічний рух з боку інститутів громадянського суспільства для підвищення ефективності застосування інструментів демократії участі, аби максимально використати можливості, передбачені цими законами. Це вимагає від громадських організацій не лише розуміння правових норм, але й здатності до їх практичного застосування, вміння організовувати та проводити публічні консультації, громадські слухання, ефективно використовувати механізми електронної демократії та здійснювати моніторинг діяльності органів влади.

Водночас, незважаючи на позитивні зрушення, залишаються проблеми, що потребують вирішення:

1. Необхідність зміцнення організаційної спроможності громадських організацій. Багато громадських організацій потребують підтримки у розвитку своїх організаційних структур, стратегічного планування, фінансового управління, залучення волонтерів та комунікації з громадськістю.

2. Недостатнє використання законодавчо прийнятих механізмів впливу на органи влади. Не всі громадські організації повною мірою використовують наявні механізми для впливу на діяльність органів влади, що може бути пов'язано з недостатньою обізнаністю, відсутністю необхідних навичок або недовірою до влади.

3. Складність упровадження адвокаційної діяльності відповідно до вимог законодавства. Адвокаційна діяльність вимагає від громадських організацій знання законодавства, вміння проводити аналіз політики, представляти інтереси своїх цільових груп та ефективно комунікувати з органами влади та громадськістю тощо.

Вирішення цих проблем значно посилить ефективність діяльності організацій громадянського суспільства у контексті задоволення потреб суспільства та сприятиме зміцненню прямої демократії. Це потребує спільних зусиль як з боку самих громадських організацій, так і з боку держави, міжнародних організацій та інших зацікавлених сторін. Держава повинна забезпечити сприятливе правове та фінансове середовище для діяльності громадських організацій, а також надавати підтримку у розвитку їхньої організаційної спроможності та професійних навичок. Міжнародні організації можуть надавати технічну та фінансову допомогу для реалізації проєктів, спрямованих на підтримку розвитку громадянського суспільства.

Висновки. Підсумовуючи, варто підкреслити, що громадські організації є невід'ємною складовою демократичного суспільства, втілюючи в собі дух і сутність громадянської активності. Розвиток громадянського суспільства в Україні тісно пов'язаний з суспільно-політичною активністю громадських організацій, що проявляється у збільшенні їхньої кількості, розширенні спектру діяльності, зміцненні матеріально-технічної бази та організаційної спроможності.

Проте, незважаючи на позитивні тенденції, якість діяльності багатьох громадських організацій залишається недостатньою. Активність громадських організацій в Україні стримується низкою факторів, серед яких низький рівень довіри громадян до громадських організацій, їхня недостатня ефективність, низька поінформованість населення про їхню діяльність та обмежена участь громадян у їхній роботі.

Для вирішення цих проблем, необхідним є комплексний підхід, що включає забезпечення поінформованості населення, тобто активізацію інформаційної діяльності громадських організацій за допомогою засобів масової інформації та проведення просвітницьких кампаній; вдосконалення фінансової підтримки, тобто врегулювання процедури надання державних грантів та особливостей державних закупівель послуг у громадських організацій, а також створення державного фонду розвитку громадянського суспільства, що на конкурсних засадах здійснюватиме підтримку довгострокових програм і проєктів громадських організацій; налагодження ефективного діалогу з владою, тобто розширення та підвищення якості роботи консультативно-дорадчих органів (громадських рад) при урядових органах, а також активізація проведення громадсько-урядових консультацій на постійній основі; вдосконалення законодавчого регулювання, тобто прощення процедур створення, реєстрації та діяльності

громадських організацій, а також перегляд та доповнення чинного законодавства, зокрема, шляхом прийняття нової редакції Закону України «Про громадські організації».

Належна міцність та сталість громадських організацій залежатиме від їхньої здатності залучити широку соціальну підтримку у вигляді членів, волонтерів та донорів. Для цього, громадські організації повинні довести свою необхідність та ефективність, а громадяни – усвідомити важливість їхньої ролі у розвитку демократичного суспільства.

Література

Баранівська М. Регістрація волонтерів. Детектор медіа. 2023. 15 груд. URL: <https://cs.detector.media/community/texts>

Закон України «Про об'єднання громадян» URL: Про громадські об'єднання | від 22.03.2012 № 4572-VI

Мосейко Ю. В. Роль громадських організацій в розвитку громадянського суспільства на прикладі ГО «Десантно-Козацький рій». Автореф. дисерт. на зд. наук. ст. канд. юрид. наук. Спец: 281 Публічне управління та адміністрування. Тернопіль, 2019. 25 с.

Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки. URL: Про Національну стратегію с... | від 27.09.2021 № 487/2021

Підсумки 2023 р.: громадська думка українців. Загальнонаціональне соціологічне опитування (8-15 грудня 2023 р.). Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва; Центр Разумкова. 2023. 27 груд. URL: <https://dif.org.ua/article/pidsumki-2023-roku-gromadska-dumka-ukraintsv>

Стан розвитку громадянського суспільства в Україні у 2023 – 2024 роках: аналіт. доп. [Каплан Ю., Скворцова В., Валевський О. та ін.]; за ред. В. Потапенка, Ю. Каплан, Ю. Тищенко, В. Токмана. Київ: НІСД, 2024. 47 с.

Тягнирядно Л. Чим живе громадянське суспільство протягом двох років війни – дослідження. Zmina. 2024. 17 квіт. URL: <https://zmina.info/articles/chym-zhyve-gromadyanske-suspilstvo-protyago>

Державна служба статистики України http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2023/edrpo/edrpo_u/opfg/ks_z_a_opf0109.htm

ГО «Детектор Медіа» <https://cs.detector.media/law-and-money/texts/185703/2023-10-26-ukraina-pokrashchyla-pokaznyk-stalosti-organizatsiy-gromadyanskogo-suspilstva>

References

Baranivska, M. (2023). Reyestratsiya volonteriv. [Volunteer Registration]. Detektor media. 2023. 15 hrud. URL: <https://cs.detector.media/community/texts/185787/2023-12-15-stanom-na-g...> [in Ukrainian].

Zakon Ukrayiny «Pro obyednannya hromadyan». (1992). [Law of Ukraine «On Associations of Citizens»]. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny. № 34. st. 504. [in Ukrainian].

Moseyko, YU. V. (2019). Rol hromadskykh orhanizatsiy v rozvytku hromadyanskoho suspilstva na prykladi HO «Desantno-Kozatskiy riy». [The role of public organizations in the development of civil society on the example of the NGO «Desantno-Cossack Raid»]. Avtoref. dysert. na zd. nauk. st. kand. yuryd. nauk. Spets: 281 Publichne upravlinnya ta administruvannya. 25 p. [in Ukrainian].

Natsionalna stratehiya ta plany zakhodiv z yiyi realizatsiyi. [National strategy and action plans for its implementation]. URL: URL: Про Національну стратерію с... | від 27.09.2021 № 487/2021 [in Ukrainian].

Pidsumky 2023 r.: hromadska dumka ukrayintsv. Zahalnonatsionalne sotsiolohichne opytuvannya (8–15 hrudnya 2023 r.). Fond «Demokratychni initsiatyvy» imeni Ilka Kucheriva; Tsentr Razumkova. [Results of 2023: Public Opinion of Ukrainians. Nationwide Sociological Survey (December 8–15, 2023). Ilko Kucheriv Democratic Initiatives Foundation; Razumkov Center. 2023. December 27]. URL: <https://dif.org.ua/article/pidsumki-> [in Ukrainian].

Stan rozvytku hromadyanskoho suspilstva v Ukrayini u 2023 – 2024 rokakh: analit. Dop (2024). [The state of development of civil society in Ukraine in 2023-2024: analytical supplement]. 47 p. [in Ukrainian].

Tyahnryadno, L. (2024). Chym zhyve hromadyanske suspilstvo protyhom dvokh rokiv viyny – doslidzhennya. [How civil society lives during two years of war – a study]. URL: <https://zmina.info/articles/chym-zhyve-gromadyanske-suspilstvo-protyago...> [in Ukrainian].

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].

ГО «Детектор Медіа» <https://cs.detector.media/law-and-money/texts/185703/2023-10-26-ukraina-pokrashchyla-pokaznyk-stalosti-organizatsiy-gromadyanskogo-suspilstva/> [in Ukrainian].

Анотація

Бойчук Д. В. Роль громадських організацій у демократичному суспільстві в умовах війни. – Стаття.

У статті здійснено аналіз діяльності громадських організацій в Україні. Автор розглядає питання, що стосуються функціонування громадських організацій, зокрема актуальний стан громадянського суспільства в умовах війни, ключові напрями активності громадських організацій, проблемні аспекти нормативно-правового забезпечення діяльності громадських організацій, основні вектори змін у владно-громадській комунікації тощо.

Досліджується роль громадських організацій у підтримці та зміцненні демократичних принципів в умовах війни. У роботі аналізується, як громадські організації адаптуються до викликів воєнного часу, забезпечуючи гуманітарну допомогу, захист прав людини та сприяючи соціальній згуртованості. Особлива увага приділяється їхній участі у формуванні громадської думки, моніторингу дій влади та підтримці місцевих громад.

Автор доводить, що громадські організації є невід'ємною складовою демократичного суспільства, втілюючи в собі дух і сутність громадянської активності. Розвиток демократичного суспільства в Україні тісно пов'язаний з суспільно-політичною активністю громадських організацій, що проявляється у збільшенні їхньої кількості, розширенні спектру діяльності, зміцненні матеріально-технічної бази та організаційної спроможності тощо.

Автором доведено, що активність громадських організацій в Україні стримується низкою факторів, серед яких низький рівень довіри громадян до громадських організацій, їхня недостатня ефективність, низька поінформованість населення про їхню діяльність та обмежена участь громадян у їхній роботі.

Автор доходить висновку, що в останні роки відбувається збільшення залученості організацій громадянського суспільства у таких сферах, як робота з підлітками та молоддю, допомога вразливим верствам населення та людям з особливими потребами, надання послуг у системі охорони здоров'я тощо й підкреслює вирішальну роль громадських організацій у підтримці демократії та соціальної стабільності в умовах війни, а також їхню здатність до швидкої адаптації й ефективної діяльності в кризових ситуаціях.

Ключові слова: демократичне суспільство, громадські організації, громадянські права та свободи, громадська думка, місцеві громади.

Summary

Boychuk D. V. The role of public organizations in a democratic society in wartime. – Article.

The article analyzes the activities of public organizations in Ukraine. The author considers issues related to the functioning of public organizations, in particular, the current state of civil society in wartime, key areas of activity of public organizations, problematic aspects of regulatory and legal support for the activities of public organizations, the main vectors of change in government-public communication, etc. The role of public organizations in supporting and strengthening democratic principles in wartime is studied.

The work analyzes how public organizations adapt to the challenges of wartime, providing humanitarian assistance, protecting human rights and promoting social cohesion. Special attention is paid to their participation in shaping public opinion, monitoring government actions and supporting local communities.

The author proves that public organizations are an integral part of a democratic society, embodying the spirit and essence of civic activism. The development of a democratic society in Ukraine is closely related to the socio-political activity of public organizations, which is manifested in an increase in their number, expansion of the spectrum of activities, strengthening of the material and technical base and organizational capacity, etc.

The author proves that the activity of public organizations in Ukraine is constrained by a number of factors, including the low level of citizens' trust in public organizations, their insufficient efficiency, low awareness of the population about their activities and limited participation of citizens in their work.

The author concludes that in recent years there has been an increase in the involvement of civil society organizations in such areas as working with adolescents and youth, helping vulnerable groups of the population and people with special needs, providing services in the health care system, etc. and emphasizes the crucial role of public organizations in supporting democracy and social stability in war conditions, as well as their ability to quickly adapt and effectively operate in crisis situations.

Key words: democratic society, public organizations, civil rights and freedoms, public opinion, local communities.